

„bizakodást döcögő Göncölszekérrel”

(Serfőző Simon: *A magunk szárnyán, versek*, ANTOLÓGIA Kiadó, Lakitelek, 2011)

Jó olvasni Serfőző Simon verseit. Jó, még akkor is, ha sokszor elkeserítő, már-már kétségbeejtő mindaz, amit leír, mert Serfőző Simon az a költő, aki nemcsak *eldalolja saját fájalmát és örömét*, hiszen azt ő maga is jól tudja, ezért a *világnak nem volna rá szüksége*, hanem azért, mert költészete bizakodást ad! Megtanít bennünket újra hinni és bízni, s ezen túl olyan esztétikai élményben részesülünk, mint amilyenben mostanság csak nagy ritkán.

A *magunk szárnyán* öt ciklusból áll: az első, a *Minden erőm* nemzeti sorskérdéseinkről szól, a második, az *Ameddig az ég ért* a gyermekkort idézi meg, a harmadik, a *Te, aki vagy* szerelmes versek gyűjteménye, a negyedik, a *Mégis lüktet* az én-verseké, s a kötetet záró versciklusban, az *Át éjszakán, égtájakon* címűben, talán mondhatjuk azt, történeti verseket olvashatunk – ha egyáltalán létezik ilyen kategória!

A kötet címe, *A magunk szárnyán* nem verscím, hanem az *Ahogy a Napot* című költemény egyik sora. A vers azzal a biztatással kevert vággyal kezdődik, miszerint meg- és föl kellene mutatnunk az erőnket, s azt olyan elemi erővel, amilyennel a Napot fölmutatja az ég: *„Az erőnket kellene / fölmutatni, / ahogy minden fényességét, / a Napot fölmutatja az ég, / hogy lássák, / akik látni akarják, / nem vagyunk a föld zárványa, / világbotrány. // Nem vagyunk / porban megfeneklett lelkek, / akik alól kiszáradt a tenger, / sem leeresztett tollú / kiábrándultjai a létnek, / akik ne tudnánk élni / a magunk szárnyán, / felsuhogni se a mindenségbe. S ha a magunk szárnyán föl-suhogunk a mindenségbe, akkor már nem lesz olyan erő, amely megállíthatna minket: „Nem vagyunk, / akik ne tudnánk az enyészetet / elűzni magunktól, / mint lobogó lúdvércet / kutyákkal a kapunkból, / akik, ha az Isten meghalna, / mint ő az egyszülött fiát, / harmadnapra feltámasztani / ne tudnánk. // Ne tudnánk öröme, / büszkesége*

lenni az időnek, / süppedék tájainkat ne tudnánk / Magyarország magasába: / vágyainkig felsegél-ni, / ne tudnánk / kimenteni magunkat / a dögevők szájából is.”

Erre az erőre, bizony nagy szükség van, nagy-nagy szükségünk lenne, mert a dögevők évszázadok óta itt ólálkodnak körülöttünk: *„Magyarország siralomház. / Az elítélt maga e nép. / Leszámolás a sorsa. / Megásták vesztőhelyét. // A halál népének, / nem az életnek szánták. // Ki önállótlan létű, / ne reméljen hálát. // Túrje el vesztét, / s hogy földjét, hazáját / a fölvonuló ekék / másokéhoz szántják. // Bűne, ha van, / csupán a léte, / amire hiába keresne, / nincs mentsége. // Temetésére a lapátok / rég felkészültek, / meggyalázására is: / lökjék arccal a földnek! // Magyarország siralomház. / Az elítélt maga e nép. / Leszámolás a sorsa. / Megásták vesztőhelyét. (Ne reméljen)*

Serfőző Simon ez ellen az „önállótlan lét” ellen küzd, amikor az *Íme a múltunk* c. költeményében fölillantja történelmünk egy-egy meghatározó pillanatát, s teszi ezt úgy, hogy a történelem személyessé válik, mindannyiunk történetévé. Ebben segítenek neki az olyan szavak, mint: a hegyek, a völgyek, anyáink, nádasok, sás, kaszák, fejszék, balták, tárogató, szél, kukoricás, falevelek, ősz, utcaszél, utcák, azaz a mindennapjainkat kitöltő, hozzánk tartozó szavak, fogalmak. Ezekből a hétköznapi szavakból aztán, a költő tolla nyomán összeáll a történelem: *„Íme a múltunk: / a hegyek: / őseink megkövesült gerince. / A völgyek anyáink beszakadt medencecsontjai, / bennük elhalt magzatok a kövek. // Nádasok lengetik / a honfoglalók zászlait. / A magasba Botond buzogányát emeli a sás. // A kaszák, fejszék, balták / nyelvükben még / Dózsa erejét szorítják. / Az ő tüzes koronája a Nap. / Kiharapott húsától vereslik / máig a szánk. // A Porta felől a fél-Hold / fel-feltűnik időnként. / Tárogató har-*

san, a szél. // Hajrázva messziről / csapat kukoricás tör elő. / Petőfi kardja: lendül előre egy ág. / Ágyúk dörögnek: körben az egek. / Villámlások hasítanak az éjbe, / elhamvadó torkolatűzek. // S íme a berukkolt utak, / menetelnek szememben / felmálházva háborúba, halálba, / Isonzóhoz, Don mellé. / Meteorszilánkok: / repeszdarabok süvöltenek fölénk. / Falevelekkkel: dőgcédulákkal / tele ősszel az árok, / minden utcaszél. // Íme a múltunk: / a tűntető utcák, / kelet felől végtelen hadoszlopok / csikorgó özöne, / s az évig felvörösítő évek koromja, / belerakódva homlokráncokba, / kövekbe, pórusaiba / a ránk sötétedett időnek.”

Mégha ezek a pillanatok a ránk sötétedett időben tragédiákkal telítettek is, hiszen az átfutott bő ezer évben egyik sem volt olyan, ami felhőtlen boldogságot hozott volna, mégis erőt adnak, mert a szabadság, a helytállás és a hősiesség pillanatait hozták el – mégha pillanatokra is! Ezekből a pillanatokból, melyeket ha megsemmisítettek, megsemmisítenek is tüzes trónok, dzsidák és ágyúk, csikorgó lánctalpasok, ezekből a pillanatokból kell a jövőt, a mindenkori jövőt fölépítenünk. És ezek a pillanatok forrtak, forrnak egygá a hazával, mert: a hegyek őseink gerince, a völgyek anyánk beszakadt medencecsontja, a nádasok lengetik a honfoglalók zászlait, a kaszák, fejszék és balták nyelében még Dózsa ereje, a tárogató hangja a szél, ágyúk döreje az ég morajlása, Petőfi kardja az előrelendülő ág, s az utak, a halálba, háborúba vezető utak – mindez együtt a haza és hazánk történelme.

És lehet ebben a mai, magára oly büszke, de valójában kifordult, hamis és üres világban apánkon és anyánkon, a tanyán, a paraszton gúnyolódni, ebből az „ősdi, trágyaszagú, köldöknéző” múltból gúnyt űzni, de képes-e ez a modern világ a kazlak közt és az eresz mellett elsuhanó, visszajáró lelket látni, akitől még a piszkavas is a tűzhely alá bújjik, vagy látott-e már ez a mai világ, holdvilágnál, pendelben angyalt röpdülni? Mert abban a *másik* világban, ami bennünk él, és amihez meg kell térnünk, ha életben akarunk maradni, abban apánk *fekete kabátját varjú vette magára, fehér ingét éjféli kísértet, ásója egy vakondnak kellett, csákánya valamelyik harkálynak, s vasvilláját a vihar vitte el.* Anyánk *kendője: szálló felhő az égen.* Így kell lennie, mert különben: „egy koporsót visznek át a gáton, / mintha a

jövőnek vinnék, / a faluban az lenne halott.” (Átjár a szél), és „Csak a bánat marad[*t*], / s mennyi asszony özvegyen!” (Özvegyek) A „Lelkek” meg: „üres fészkek a fákon.” (Ráhagyva az időre)

Abba a *másik* világba vezetnek vissza az *Ameddig az ég ért* című fejezet versei. Csak-hogy, felnőtt emberként tudnunk kell: erőt méríthetünk, sőt, erőt kell mérítenünk a gyermekorból, de abban élni, élni egy álmvilágban – lehetetlen! Jól tudja ezt a költő Serfőző Simon is, hiszen a ciklust záró versének már a címe is föltételes módban íródott: *Jönnék látogatóba.* A költemény első és utolsó versszaka mintegy átöleli a gyermekkor világát idéző négy versszakot. Az első versszak: *Gyerekkor, messziről nézlek. / Kezedben kajla Hold-kiflivég. / Pörge forgószél a kalapod, / felakadt a bokrok hegyén., s az utolsó: Gyerekkor, messziről nézlek. / Jönnék látogatóba, de hallom, / kiabálsz a kutyának, / hogy közeledből elzavarjon.* A megidézett gyermekkor – a csodák világa, a világot teremtő és formáló fiúgyermeké, aki kakasokat tanít, fogaskerekeket és napraforgófejeket fordít, akihez madarak jönnek elpanaszolni, hogy eltévedtek, s aki, az égi jelek tudójaként, az eltévedteket útba igazítja:

Látom a fehér ól falát, / amire rókát rajzolsz, / mutatod a kakasnak, / tanítod. // Fordítász fogaskereket, / fordítod keletről / nyugatra / a napraforgófejeket. // Este lámpást gyújtasz. / Az égből madarak jönnek, / magyarázzák: / eltévedtek. // Veszed iránytűdet, / a Sarkcsillagot, / merre induljanak, / azzal mutatod.

Ebben a négy versszakban benne van a világgal, a természettel, a növényekkel és az állatokkal harmóniában élő (gyermek)ember, akár szakrálisan is, fölsejlő képe. Látjuk a madaraknak prédikáló Szent Ferencet, a Világmindenség fogaskerekeit forgató Teremtőt („A gép forog, az alkotó pihen. / Év-millióig eljár tengelyén, / Míg egy kerékfogát ujítani kell.” Madách: Az ember tragédiája), a Teremtőt, akinek arcképét viseljük mi magunk is. A napraforgófejek akár a Nap, a Nap, Molnár V. József óta tudjuk, maga a megtestesült Megváltó, az Atya Fia, akit gyermekként minden atya minden fia magában rejt. A fiúgyermek lámpagyújtásával fényt ad az éjszakának, ő maga a (krisztusi) lámpás, a fény az éjszakában, mert hozzá és nem máshoz jönnek az ég madarai, elmagyarázni, elpanaszolni, hogy eltévedtek.

És a fiú nem holmi földi segédeszközt keres, nem, ő az égre tekint, égi otthonára, ahol éppen úgy otthon van, mint a földön (a föld: a fehér ól fala). Veszi iránytűjét, a Sarkcsillagot – veszi, s nem arra mutat, veszi, tehát: megfogja, megragadja, s azzal mutatja, az eltévedt madarak merre induljanak!

Könnyen megteheti, hiszen: *„Egyik kabátgombom / a Nap, másik a Hold. / Jöhet vihar, zuhó: / esernyőm az égbolt. // Védelmeszöm husáng, / ebek elé álljon, / ne alakítsák át / ünneplő nadrágom. // Szelekkel szétcsapok: / karikás ostorral. / Bátran kell itt élni, / nem is lógó orral. // Déli fény a sálam, / könnyű porból cipőm. / Hegyen-völgyön, abban / megyek át az időn. (Hegyen-völgyön)*

Igen, Serfőző Simon porcipőjében könnyedén kel át hegyen-völgyön és időn, de az Idő Urát ő sem győzheti le, hiszen: *„Gyerekkor, messziről nézlek. / Jönnék látogatóba, de hallom, / kiabálsz a kutyának, / hogy közeledből elzavarjon.”*

A szerelmes versek ciklusát bevezető, s egyben címadó vers, a *Te, aki vagy* a világmegváltó és -megtartó szerelmet szólítja meg. Pontos képe, pontos leírása a szerelemnek, már amennyire le lehet írni, ezt a minden emberben másképp és máshogyan fölsejlő, föllángoló, parazsló, izzó, tomboló, lappangó, kihűlő, és még ki tudja, hány formában meg nem jelenő és el nem múló érzést. Az egyedisége ellenére azonban általánosan emberi is, ahogyan azt, e kétféle, magán- és közszerelmet Serfőző Simon nekünk fölmutatja:

„Szerelem, / mennynek magassága, / földnek mélysége, / Napnak heve, / fénye, / úrhajóban: / emberalakban / a szívvel felszárnaló tűz / a magasba, / égbe: // micsoda hatalom, / izzó erő vagy! // Belesötétül az éjszaka, / a kihaltak / még

*egyszer belehalnak, / emberpárokat, / hogy be-
leroppan a mellkas, / egymáshoz szorítasz. //
Te segedelem / az üldöző bajban, / árvaságban,
/ aki vagy minden reményünk, / hitünk, / el ne
hagyj! // Szerelem, / világ megváltója, / öröme, /
ki ne hűlj, / csak ki ne halj!”*

Mert ha kihűl és kihal a szerelem, életünk is lehullni látjuk, mint ahogyan azt Serfőző Simon velünk és nekünk láttatja az *Ingeimre, kabátjaimra* című versében, az elhagyott, meglett férfi szerelmes versében: *„Elfordítottad tőlem szavaidat, / hogy ne halljam, / tekinteted elterelted, / hogy ne lássam. / Fáradságodat elvitted / falon, ajtón túlra, / nem énmellém fektetted le éjszakára. // Ingeimre, kabátjaimra maradtam, / szárnyuk, mint drótokba akadt madaraké / csüngött alá. / Bedült fészke a szerelemnek, / melege égre szállt. / Cipőmből kihalt a sietés, / kóbor utakra adta magát. // Csupa hullás vett körül: / esőké, túlvilági záporoké, / lepkék hullása összetört vitorláikkal, / s szirmoké, faleveleké. / Életem is lehullni látam.”*

Szerelem, gyermekkor, haza, Isten és Isten-és hazaszeretet – létünk alapértékei képezik a serfőzői mikrokozmosz világát, amelyben, mint ahogy azt az elején írtam, olyan jó lenni!

Serfőző Simon méltán idézi meg *Sorsuk útvégén* c. versében Illyés Gyulát, Veres Pétert, Móricz Zsigmondot, Szabó Pált, s a Sárretudvariban 1896. október 23-án (!) született Nagy Imrét, méltán ajánlja az *Özvegyeket* Sinka István emlékének, hiszen közöttük van ő is, közéjük tartozik ő is – az ő világuk a mi világunk, az egyetlen, a túlélést és a jövőt biztosító világ. Ebbe a világba és ebben a világban fuvarozza Serfőző Simon a bizakodást verseivel, mégha dőcögő Göncölszekérrel is.

